

**VILNIAUS ŠILO UGDYMO CENTRO
SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS
APRAŠAS**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus Šilo ugdymo centro (toliau – ugdymo centras) smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Ugdymo centro nuostatais, aprašymais, kitais teisės aktais, reglamentuojančiais smurto ir patyčių prevenciją.

2. Tvarkos aprašo tikslas – siekiant ugdyti pozityvų mokinių elgesį ir sukurti draugišką ir saugią atmosferą, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu klasės, ugdymo centro, šeimos lygmeniu, siekiant užkirsti kelią smurtui ir patyčioms.

3. Tvarkos aprašas nustato ugdymo centro direktoriaus, mokytojų, kitų ugdymo centro darbuotojų, vaiko gerovės komisijos, mokinių, jų tėvų (globėjų, rūpintojų) veiksmus sukuriant sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms aplinkoje.

4. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą ugdymo centre.

5. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

5.1. Visi ugdymo centro darbuotojai privalo reaguoti į smurtą ir patyčias nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. Kiekvienas ugdymo centro administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas personalo darbuotojas, mokinys, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ar patyčias turi reaguoti ir jį sustabdyti;

5.3. Veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžių ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančių ar patiriančių patyčias amžiaus ar pareigų.

5.4. Kiekvienas ugdymo centro bendruomenės narys turi gebėti tinkamai reaguoti smurto ar patyčių situacijoje.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniaus, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui;

6.1.1. **Žodinės patyčios** – pravardžiavimas, grasinimas, uėjimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.1.2. **Fizinės patyčios** – mušimas, spardymas, stumdymas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.1.3. **Socialinės patyčios** – socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas, apkalbos ir kt.;

6.1.4. **Elektroninės patyčios** – skaudinančių ir gąsdinančių asmenų tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių, nuotraukų siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.2. **Patyčias patiriantis vaikas** – mokinys iš kurio tyčiojama;

6.3. **Besityčiojantysis/skriaudėjas** – mokinys ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

6.4. **Patyčių stebėtojas** – mokinys matantis ar žinantis apie patyčias;

6.5. **Patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas, aptarnaujančio personalo darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys(-iai);

6.6. **Smurto ir patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis ugdymo centro bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų)) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

6.7. **Smurto ir patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikoma visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus);

6.8. **Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos stebėsena** – patyčių situacijos ugdymo centre stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA

7. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi ugdymo centro veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėsena rūpinasi ugdymo centro direktorius, vaiko gerovės komisijos nariai, socialinis pedagogas, psichologas, klasių vadovai, o ją vykdo visi ugdymo centro bendruomenės nariai.

8. Ugdymo centro direktorius yra atsakingas už tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio ugdymo centro smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą ugdymo centro bendruomenei ir vykdymą.

9. Tvarkos aprašo įgyvendinimą koordinuoja mokyklos vaiko gerovės komisijos pirmininkas kartu su socialiniu pedagogu, psichologu, kurie kasmet:

9.1. Atlieka ugdymo centro bendruomenės narių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

9.2. Atlieka ugdymo centre fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias analizę;

9.3. Remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos plano projektą;

9.4. Aptaria turimą informaciją, svarsto smurto prevencijos ir intervencijos priemonių plano įgyvendinimą vaiko gerovės komisijos posėdžiuose;

9.5. Teikia siūlymus ugdymo centro direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo ugdymo centre, ugdymo centro darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo, tėvų (globėjų, rūpintojų) mokymo smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos klausimais;

9.6. Atlieka kitus tvarkos apraše numatytus veiksmus.

10. Klasės vadovas kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja socialinį pedagogą, psichologą ar vaiko gerovės komisijos pirmininką apie prevencijos bei intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA

11. Visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas ugdymo centro administracijos darbuotojas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas, aptarnaujančio personalo darbuotojas, mokinys reaguodamas:

11.1. Įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus, esant elektroninėms patyčioms, išsaugo įrodymus;

11.2. Primena besityčiojančiam/skriaudėjui mokinio elgesio taisykles;

11.3. Jei asmeniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar ugdymo centro darbuotojus) ar institucijas (pvz. policiją, greitąją medicinos pagalbą);

11.4. Informuoja klasės vadovą apie įtariamą ir/as įvykusias patyčias, elektroninių patyčių atveju pateikia išsaugotus įrodymus;

11.5. Jei tiesiogiai informuoja socialinį pedagogą, psichologą, vaiko gerovės komisijos pirmininką ar budintį vadovą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias, užpildo pranešimo apie patyčias formą (2 priedas).

12. Klasės vadovas gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias;

12.1. Išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai smurto/patyčių atvejis;

12.2. Organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

12.3. Pasitvirtinus smurto/patyčių atvejui, užpildo pranešimo apie patyčias forma (2 priedas), ją perduoda socialiniam pedagogui;

12.4. Toliau stebi situaciją, bendradarbiauja su socialiniu pedagogu, psichologu, vaiko gerovės komisijos pirmininku, tėvais (globėjais, rūpintojais) ir informuoja apie pokyčius;

13. Socialinis pedagogas, gavęs informaciją apie smurtą/patyčias:

13.1. Pranešimo apie smurtą/patyčias formą, registruoja patyčių registracijos žurnale (žurnalas laikomas socialinio pedagogo kabinete);

13.2. Kartu su psichologu, vaiko gerovės komisijos pirmininku imasi spręsti patyčių situaciją;

13.3. Esant sudėtingesnei situacijai inicijuoja ugdymo centro vaiko gerovės komisijos posėdį;

13.4. Nedelsiant pranešą ugdymo centro direktoriui, kuris priima sprendimą dėl švietimo pagalbos priemonių taikymo.

14. Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją;

14.1. Numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais (globėjais, rūpintojais), klase ir kt.), supažindina su to plano nevykdymo pasekmėmis, esant poreikiui veiksmų planą koreguoja;

14.2. Vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius posėdžius situacijos įvertinimui;

14.3. Informuoja ugdymo centro direktorių apie esamą situaciją.

15. Mokiniui pasityčiojus iš ugdymo centro atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias, informuoja ugdymo centro direktorių, kuris priima sprendimą dėl poveikio priemonių taikymo.

16. Administracijos atstovui, mokytojui, švietimo pagalbos specialistui ar kitam darbuotojui pasityčiojus iš vaiko, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias informuoja ugdymo centro direktorių, kuris imasi ugdymo centro dokumentuose numatytų veiksmų.

17. Visiems smurto ir patyčių dalyviams pagal individualius poreikius teikiama švietimo pagalbos specialistų (psichologo, socialinio pedagogo) ar mokytojų pagalba.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

18. Ugdomo centro darbuotojai, mokytojai, mokiniai pasirašytinai supažindinami su šia tvarka kiekvienų mokslo metų pirmąją savaitę.

19. Tėvai su šios tvarkos aprašu supažindami žinute el. paštu arba per MANO DIENYNAS dienyną. Tvarkos aprašas aptariamas klasės tėvų susirinkimo metu.

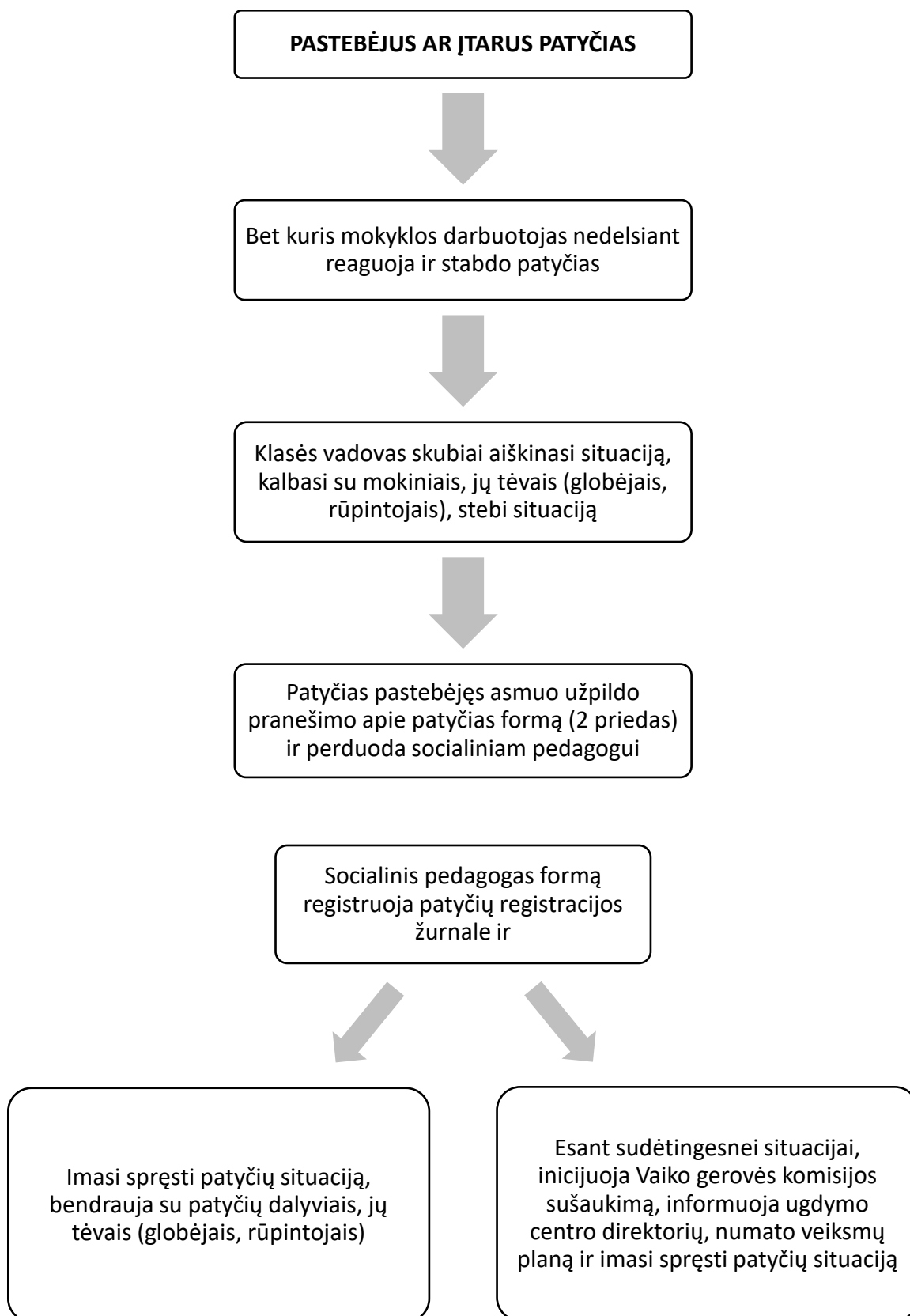
20. Tvarkos aprašas skelbiamas ugdymo centro interneto svetainėje.

SUDERINTA:

VŠPS pirmininkė Danutė Važgėlienė _____

LŠDPS pirmininkė Asta Petuchovienė _____

**VILNIAUS ŠILO UGDYMO CENTRO
REAGAVIMO Į PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS**

Įtariant patyčias, vienas svarbių elementų yra tokio elgesio pasikartojimas. Žymėti pastebėtus faktus, kitų perduotą informaciją apie patyčias svarbu dėl šio reiškinių atskleidimo kitiems asmenims – vaikų tėvams (globėjams, rūpintojams), pedagogams ar esant poreikiui kitiems specialistams. Taip pat svarbu dėl patyčių masto mažėjimo įvertinimo.

PRANEŠIMO APIE PATYČIAS FORMA

_____ (pranešimo data)

Vilniaus Šilo ugdymo centras

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias:	
Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariam, kad buvo naudota:	
☐	Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);
☐	Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;
☐	Elektroninės: patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje, socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.);
☐	Kiti pastebėjimai (įrašyti)
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Mokinio, patyrusio patyčias, vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Mokinio kuris tyčiojosi, vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Mokinio(-ių), stebėjusio patyčias, vardas, pavardė, amžius, klasė.	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Ugdymo centro pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio planas su: (pildo mokytojai arba pagalbos mokiniui specialistai)

Mokiniu, patyrusiu patyčias:	
Mokiniu, kuris tyčioji:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais (globėjais, rūpintojais):	
Kitais mokyklos darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	